

Na oorlogse monumenten.

Voormalig Menko kantoor / directie pand Voortsweg 131 – 133. Enschede.

Inleiding

Het familietextielbedrijf Menko werd in 1856 opgericht door Nathan Jacob Menko (1839-1921). Het voormalige fabriekscomplex van Menko in Roombeek stamt uit 1881 en daarop volgende jaren. De weverij en ververij werden in 1906 gebouwd, Spinnerij Roombeek volgde in 1912. Het complex besloeg in haar hoogtijdagen het gebied dat nu begrensd wordt door Roomweg, Voortsweg, Hulsmaatstraat en Lonnekerspoorlaan.

Het voormalige directiegebouw van Menko werd gebouwd op de hoek van de Voortsweg, de Hulsmaatstraat en de Bosuilstraat, en verving gedeeltelijk een voorgangerkantoor. Het nieuwe gebouw werd in 1953 gerealiseerd naar een ontwerp van bureau Op ten Noort Blijdenstein uit Utrecht. Het kantoor kreeg een sobere wederopbouwarchitectuur zonder decoraties, waarbij de architectonische expressie wordt bepaald door de verschillende volumes en de ritmiek van de vensters.

Het kantoorpand heeft geen monumentenstatus [2014]

Na oorlogse monumenten.

Beschrijving van het kantoorpand.

Het kantoor bestaat uit een samengesteld volume met een smal, hoger opgaand middendeel aan de Voortsweg, een lage korte zijvleugel aan de rechter (noord)zijde met een hogere fabrieksruijme erachter langs de Hulstraat en een lage langere zijvleugel aan de linker (zuid)zijde begrensd door een volume haaks ertegen aan langs de Bosuilweg.

Alle gevels zijn opgetrokken in gele bakstenen (IJsselstenen) in Noors verband gemetseld. Alle vensters verschillen van afmetingen, maar zijn allemaal voorzien van granito kozijnen en in lichte kleur geschilderde stalen ramen. De smalle betonnen daklijst langs de platte daken is gedeeltelijk afgewerkt met een zinken dakrand.

De hoofdentree is ondergebracht in het hoogste bouwdeel aan de Voortsweg. De begane grond bestaat uit een glazen pui met stalen ramen en een smalle luifel die steunt op gemetselde muurdammen op de hoeken. Erboven is een groot staan vensters opgenomen met 3x3 roede-verdeling, dat uitzicht biedt op het achterliggende trappenhuis en gedecoreerd is met een geëtste voorstelling. De dakrand is voorzien van een betonnen voet met vlaggenmast.

De linker zijvleugel langs de Voortsweg is zes vensterassen breed en voorzien van zes vierkante vensters met 3x2 roede-verdeling. Op het dak is parallel aan de straat een lichtstraat aangebracht. Het meest linker bouwdeel haaks hierop (langs de Bosuilstraat) springt naar voren. In de kopse gevel van dit bouwdeel is een verdiepte tweede entree opgenomen met een blauwe voordeur (van nr 131) en een bovenlicht, ernaast een reeks van drie vierkante gekoppelde vierkante vensters met een roede-verdeling van 3x2 waarvan het onderste raam opendraaiend en het middelste boven taats kantelend. De vensters lopen overhoeks door, waar nog eens vier gekoppelde vensters de rechter zijgevel sieren.

De korte rechter vleugel is slechts twee vensterassen breed. In de rechter zijgevel van deze vleugel zijn twee kleinere vensters opgenomen, en erachter drie grotere vensters, waarvan de buitenste twee grote vensters zijn vervangen door garagedeuren. Aan de achterzijde grenst een fabrieksruijme. Achter de rechtgesloten gevel gaat een vierledig zaagtanddak schuil met glas op het noorden. De zakgoten zijn in de achtergevel afleesbaar aan de vier vierkante gevelopeningen boven een zinken vergaarbak op een regenpijp. De gevel van de fabrieksruijme aan de Hulstraat is voorzien van drie gekoppelde vensters: een staand venster aan weerszijden van een vierkant venster in het midden.

Aan weerszijden van de hoofdentree en beide zijvleugels zijn gedenkstenen ingemetseld. Links de naam van de firma met een brievenbus eronder, rechts de eerste steen, die op 11 mei 1953 werd geplaatst. De beschrijving en waardering zijn gebaseerd op waarneming vanaf de openbare weg. Het interieur is niet bezocht en niet bij de beoordeling betrokken.

In 1965 werd Menko opgenomen in de KNTU (Koninklijke Nederlandse Textiel Unie), die in 1973 failliet ging. Nu staat alleen nog het opslaggebouw met de karakteristieke watertoren overeind en enkele bouwdelen aan de Bosuilstraat. In het directiegebouw was het Projectbureau Roombeek gevestigd. De voormalige fabriekshal biedt onderdak aan een garagebedrijf, waarvoor enige aanpassingen in de vensteropeningen zijn aangebracht.

Waardering

Het voormalige directiekantoor Menko aan de Voortsweg is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige, cultuurhistorische, bouwhistorische en ensemblewaarden:

- is van architectuurhistorisch belang vanwege de voor de bouwtijd kenmerkende sobere bouwstijl met een esthetisch samenspel van volumes en vensters;
- is van stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging op de hoek van de Voortsweg en de Hulstraat;
- vertegenwoordigt bouwhistorische waarde door de consequente toepassingen van granito elementen rond de vensters en de dakrand en het aan het oog onttrokken zaagtanddak van de fabriekshal;
- de cultuurhistorische waarde van het kantoor wordt bepaald door de vertegenwoordiging van de textielproductie in Enschede, van de weinige overgebleven restanten van de textielindustrie in Roombeek en de firma N.J. Menko in het bijzonder;
- vertegenwoordigt ensemblewaarde door de ruimtelijke samenhang met de resterende elementen

Na oorlogse monumenten.

Adres: Voortsweg 131-133
Postcode + plaats: 7523 Enschede
Kad. gemeente: Enschede Sectie + nr(s): L. 2537
Naam object: Kantoor Menko
Oorspronkelijke functie: Directiegebouw N.J. Menko
Huidige functie: kantoor
Datering: 1952-53
Architect: Op Ten Noort Blijdenstein
Gevels: gele bakstenen
Dakvorm + bedekking: plat dak gedekt met bitumen, gedeeltelijk zaagtand dak .
Kozijnen: staal

Bronnen: Stadsarchief Enschede bouwarchief - inv. 1.778.511, dossier 195III